

Azərbaycan ədəbi mühitində uzaq bölgələrdə yaşayan bir sıra şairlərimiz var ki, onlar gəniş aurada tanınmasalar da çəkinmədən ədəbi yaradıcılıqlarını həvəslə davam etdirirlər. Onlardan biri də Səlmənaz Əsədullahqızıdır. O, filologiya təhsili almış, yarım əsərdir ki, qədim Borchal elində - Fəxrəli kəndindəki məktəbdə dil-ədəbiyyat müəllimi kimi çalışmaqdadır. O, gənclik illərindən bədii yaradıcılığa meyillənmiş və indiyədək iki şeirlər kitabına – “Durnalar köç edəndə”, “Görüş yeri” - nəşr etdirmişdir. Onun birinci kitabı ilə tanış deyilik. “Görüş yeri” isə 2024-cü ildə “Yurd” nəşriyyatında işıq üzü görmüşdür. Kitabda özünə yer almış eyniadlı “Görüş yeri” şeiri məndə məhrəm duyğuları sanki qış yuxusundan oyatdı. Müəllif bu şeiri 47 ildən sonra görüşən tələbə yoldaşlarına həsr etmişdir. Axi o, tələbəliyi biz də yaşamış, elə o görüşün iştirakçılarından biri də biz olmuşuq. Buna görə də şeirlər haqqında yığcam olaraq ümumi təəssüratımı oxuculara təqdim etməyi özümə borc bildim.

Öncə bildirim ki, kitabda verilmiş poemalar və şeirlər bədiiyin aparıcısı kanonu olan metaforik təbiət baxımından, yeni bədii təsir və ifadə vasitələri nöqteyi-nəzərdən xüsusi cəhərlər qazana bilməyiblər. Və təbii ki, burada yeni poetik çəşmələrdən, bədii hadisə sayılacaq deyimlərdən söhbət açmaq mümkün deyil. Bununla belə Səlmənazın poetik təəssüratı zəngin deyilsə də, oxunaqlıdır, cəlbədidir. Bu əsərlər kiçik yaşlı uşaqlar üçün düşünüldü yazılsa da, yeniyetmələrin də marağına səbəb olacağına inanırıq.

Səlmənaz Əsədullahqızı bu kitabda fərdi üslubu üçün seçiyəvi cəhət səmimilik, oynaq, yüyrək dil faktorları və hərəkəti, dinamik hadisələrə söykəklikdir. Məhz bu fonda biz onun yaradıcılığa folklor ovqatında canlı xalq dilimizdən istə, hərərətli notların hopduğunu asanlıqla müşahidə edirik. bu cəhəti onun daha çox “Baybura oğlu Bamsı Beyrək boyu”nun nəzmə çəkilməsi” poemasında və körpələrə həsr etdiyi şeirlərində qabarıq əşkilə də görürük. bununla yanaşı, onun toxunduğu mövzular rəngarəngdir; vətənpərvərlik, vətən sevgisi, ana təbiətin tərənnümü, lirik

məhəbbət ladları, Qarabağ savaşı, ata-ana itkisi, doğmalarına hərərətli yanaşma, tarixi gerçəkliyin anımı, uşaq dünyasının təsviri və s. kimi mövzular kitabda sərgilənibdir.

Yuxarıda qeyd etdik ki, şairənin yaradıcılıq üslubu üçün folklor deyim motivləri xarakterikdir. Həqiqətən, dastan və nağıllarımıza xas poetik forma onun “Bir əsirin taleyi” və “Baybura oğlu Bamsı Beyrək boyu”nun nəzmə çəkilməsi” poemalarında məzmun və forma ruhunaoturaqlaşmışdır. Məzmun baxımından Xocalı soyqırımının rəzilətlərinə həsr olunan “Bir əsir taleyi” poeması özünün bədii həllini, müəllif qayəsini dəqiqliklə tapıb. Müəllif hər iki poemada qafiyə sistemi baxımından məsnəvinə əsas götürmüş, yeri gəldikcə hadisə və situasiyalara müvafiq olaraq təsvirləri eyni zamanda bütöv parçalar formasında yazmışdır. Birinci poema ürək dağlayığı zadisə üzərində qurulmuş, vəhşi

diqqətə çatdırmaq istəyirəm ki, Səlmənaz xanımın Dədə Qorqud boyunu nəzmə çəkması, səhv etmərəmsə, qorqudsünaslıqda yeni, ilk hadisədir. “Dədə Qorqud” dastanlarının müasir Azərbaycan ədəbi dil normalarına uyğunlaşdırılmış nəşri bizə ötən əsrin 80-ci illərindən məlumdur. şairənin bu baxımdan nəzm işini təqdir edir və bu sahədə yeni işlər görməsini arzulayıırıq.

Şairənin şeirləri də sadə dil formalarına uyğunlaşdırılmış, fikrin müəmmallara ifadəsinə sanki bilərəkdən diqqət yetirilməmişdir. İdeyanın mükəmməlliyi, məntiqi təfəkkürün dəqiqliyi bu şeirlərdə gözənilmişdir. Bu baxımdan onun “Ağacı içindən qurd yeyər”, “Qoca palıd”, “Qarı düşmə dost olmaz”, eləcə də “Sabirin diqqəti”, “Nəvəm Sabirə”, “Dəcəl Sona” və “Ağac yıxılmasın” şeirləri təqdir olunasi şeirlərdir. Uşaq dünyası, onların psixoloji düşüncə və hərəkəti istəkləri yaşlarına uyğun olaraq Səlmənaz

“GÖRÜŞ YERİ”NİN LAKONİK TƏSVİRİ

təbiətli ayının (erməninin) nadürrüst niyyəti ikrah və nifrət hissi doğurur. Düşmənin belindən dünyaya uşaq gətirib eləcə də təzəcə doğulmuş körpənin ölümünə səbəkar olan Çiçayın dərin psixoloji, gərginlik içində ötən həyatı və yaşantıları təbiiqlə təsvir olunub. Bununla belə bir neçə detallı təqdimində məntiqi bağların qırıqlığı da nəzərdən yayınmır. Bu baxımdan ikinci poema uğurlu alınmış, boyun özəl xətləri dəqiqliklə qorunub saxlanılmışdır. Birinci poemaya xas bədii forma elementləri burada da mükəmməlliklə oturaqlaşmışdır. Fikirler axıcı, bədii parçaların az hecalı qafiyə sisteminin təqdimatı, eləcə də fonetik səs sisteminin mədəlliklə ahangdarlıq yaratması və yeri gəldikcə lirik ritmlər formatında bayatılara müraciət hər iki poemanın bütöv mətninin təsir və dinamikasına müsbət təsirinə təsdiqləyə bilib. Xatırladaq ki, şairə şeirlərində də poetik forma dəyişiklikləri etmiş və nəticədə əsərin məzmun və forma vəhdətini qoruyub saxlaya bilmişdir.

Şeirlərində mükəmməlliklə hədəflər dəqiq və təsirli bir dillə təyin olunmuşdur. Şairənin “ətəyini çırmamış günəş”, “ömrü gödələn gecə”, “alə gözlləri açılan səhər”, “saf eşqdən söhbət açan daş” kimi metaforik ovqatlı deyimləri əsas verir ki, o yaradıcılığında bədiiyin mükəmməl nümunələrini yaratmağa təşəbbüs göstərsə, uğurlara imza atacağına inanmaq olar.

Göründüyü kimi, bu kiçik yazıda onun şeirlərindən konkret nümunələr yoxdur. Təbii ki, bu, oxucu üçün maraqlı və təəccüblü görünəcəkdir. Onlara məsləhətım budur ki, Səlmənazı özləri oxusunlar və həm də bilsinlər ki, “Görüş yeri” barədə qeydlərim dayanıqlıdır, yoxsa, əsassız.

Sonda Səlmənaz Əsədullahqızına hər şeydən öncə cansağlığı və yeni-yeni yaradıcılıq tərpənişləri arzulayıram.

Əkbər ƏLİOĞLU,
filologiya üzrə fəlsəfə doktoru,
ədəbi tədqiqçi.
26.12.2025